

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

««ԴԱՇԻՆՔ՝ ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՆԱՀ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԳՅՈՒՄՐԻ ԵՎ ՎԱՆԱՁՈՐ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԲԱՂԱԴՐԻՉԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ» ՆԱԽԱԳԾԻ

<p>1. «Դաշինք՝ հանուն կայուն և կանաչ կառավարման» ծրագրի իրավական հարցերով փորձագետ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու՝ Վահագն Գրիգորի Պետրոսյան</p>	<p>22.11.2021թ.</p>
<p style="text-align: center;"><u>ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔ</u></p> <p style="text-align: center;"><u>ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</u></p> <p>«Դաշինք՝ հանուն կայուն և կանաչ կառավարման» ծրագրի տրանսպորտի հարցերով փորձագետ Դավիթ Մելքոնյանի կողմից մշակված գործողությունների ծրագրի նախագծի վերաբերյալ</p> <p>Սույն փորձագիտական կարծիքը և դրանից բխող ինստիտուցիոնալ և կիրառական բնույթի առաջարկությունները վերաբերելի են «Դաշինք՝ հանուն կայուն և կանաչ կառավարման» ծրագրի (այսուհետ՝ Ծրագիր) տրանսպորտի հարցերով փորձագետ Դավիթ Մելքոնյանի (այսուհետ՝ Փորձագետ) կողմից՝ Գյումրի և Վանաձոր համայնքների տրանսպորտի հարցերով աշխատանքային խմբի գործողությունների ծրագրի նախագծին:</p> <p>Փորձագետի կողմից բավականին ընդգրկուն ձևով անդրադարձ է կատարվել ազդակիր համայնքներում ներհամայնքային տրանսպորտի մասով առկա խնդիրներին,</p>	

դրանց գույքագրմանը, նախանշվել և մշակվել է Ծրագրի իրականացմանն ուղղված ռազմավարական մոտեցումները և դրանցից բխող հայեցակարգային դրույթները, ակնկալվող արդյունքը և այլն:

Առանձնակի կարևորության է արժանի, Փորձագետի կողմից փաստաթղթում արված համառոտ՝ սակայն հիմնավոր և արդյունքահեն վերլուծություններն ու եզրահանգումները: Այդ համատեքստում, փաստաթղթում ներառվել են հետևյալ կարևոր եզրահանգումներն ու առաջարկությունները.

- ⇒ Ուղևորահոսքի ուսումնասիրման անհրաժեշտությունը ազդակիր համայնքներում.
- ⇒ Ուղևորահոսքի ուսումնասիրման նպատակով համայնքների ղեկավարներին ուղղված առաջարկությունը՝ ուղևորահոսքերի ուսումնասիրման հանձնաժողով ձևավորելու վերաբերյալ.
- ⇒ Ուղևորահոսքի ուսումնասիրման համար՝ ՀՀ ներպետական օրենսդրության պահանջները և միջազգային լավագույն փորձը հաշվի առնելու սկզբունքի սահմանումը.
- ⇒ Գործող ներպետական օրենսդրության իրավական կարգավորումների հիման վրա համայնքային երթուղիների չվացուցակների և ուղեգծերի հաստատման գործընթացի նախաձեռնման և այն ավարտին հասցնելը.
- ⇒ Ներհամայնքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումների՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան տոմսային համակարգ ներդնելու անհրաժեշտության վերաբերյալ հիմնավորումը և այն ներդնելու ուղիների սահմանումը.
- ⇒ Ներդրվելիք տոմսային համակարգի հնարավոր կապը և ինտեգրման ուղիների սահմանումը ՀՀ-ում նախատեսվող միասնական տոմսային համակարգին.
- ⇒ Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտում շահագործման ենթակա էկոլոգիապես մաքուր ավտոբուսների տեխնիկական բնութագրերի մշակման վերաբերյալ առաջարկությունները.

- ⇒ Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտում էկոլոգիապես մաքուր վառելիքով շահագործվող տրանսպորտային միջոցների կիրառմամբ պայմանավորված՝ արտանետումների կրճատմանը միտված հնարավոր հետևանքների առաջացումը.
- ⇒ «Միջազգային ավտոճանապարհային փոխադրումներ կատարող տրանսպորտային միջոցների անձնակազմի աշխատանքի մասին» Համաձայնագրի և «Ավտոմոբիլային տրանսպորտի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան ներհամայնքային երթուղային ցանցերում աշխատող վարորդների աշխատանքի և հանգստի ռեժիմի, ինչպես նաև հսկողության գործիքակազմերին առնչվող առաջարկությունները.
- ⇒ Վարորդների պարբերաբար և ամենօրյա նախաուղերթային բժշկական զննման իմպերատիվ պահանջի իրագործման պարտադիրության ապահովումը.
- ⇒ Ներհամայնքային կանոնավոր ավտոբուսային փոխադրումների կառավարման և սպասարկման որակի բարելավման նպատակով ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրման անհրաժեշտությունը.
- ⇒ Համայնքներում արդյունավետ և սպասարկման բարձր որակի կանոնավոր ուղևորափոխադրումներ ձևավորելու նպատակով՝ փոխադրումների պահանջներին համապատասխան կանգառակետեր ունենալու անհրաժեշտության հիմնավորումը.
- ⇒ Համայնքապետարաններում աշխատող ներհամայնքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումների բնագավառի համայնքային ծառայողների, փոխադրումների իրականացմանը ներգրավված և ներհամայնքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումները սպասարկող կազմակերպությունների աշխատակիցների համար մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման անհրաժեշտությունը.

⇒ Բնակիչների (ուղևորների) համար ներհամայնքային կանոնավոր փոխադրումներից օգտվելու վերաբերյալ տեղեկատվական նյութեր մշակելու իրավակիրառական անհրաժեշտությունը և այլն:

Փորձագետի կողմից ներկայացված գործողությունների ծրագրով առաջադրվել են թվով 7 հիմնական միջոցառումներ, որոնցից բխում են շուրջ 25 գործողություններ ենթադրող լրացուցիչ միջոցառումներ: Ընդհանուր առմամբ, Փորձագետի կողմից մշակված փաստաթուղթը համալիր կերպով անդրադառնում է Ծրագրի շրջանակում հնարավոր կամ ենթադրյալ իրականացվելիք գործողություններին, դրանում հասցեականորեն ներկայացված են գործողությունների և միջոցառումների իրականացման հիմնավորումները և ընթացակարգերը:

Հիմք ընդունելով կարծիքի ներկայացված Գյումրի և Վանաձոր համայնքների տրանսպորտի հարցերով աշխատանքային խմբի գործողությունների ծրագրի նախագծի բովանդակությունը, հաշվի առնելով սույն փաստաթղթում արված դրական եզրահանգումները, ինչպես նաև նպատակ ունենալով ամրապնդելու Ծրագրի տրանսպորտի հարցերով բաղադրիչով սահմանված նպատակների լիակատար իրականացումը, ստորև ներկայացվում են փաստաթղթի վերաբերյալ **առաջարկությունները**.

1. Հաշվի առնելով Փորձագետի կողմից կազմված համապարփակ փաստաթղթի կառուցվածքը և բովանդակությունը, առաջարկվում է փաստաթղթի վերնագիրը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ. «Դաշինք՝ հանուն կայուն և կանաչ կառավարման» ծրագրի տրանսպորտի հարցերով բաղադրիչի իրականացման ռազմավարական մոտեցումները և գործողությունների ծրագիր»: Նշված առաջարկությունը իրավացիորեն հիմնվում է Փորձագետի կողմից մշակված փաստաթղթի բովանդակության վրա և այն իրապես առավել մեծ շրջանակ է ընդգրկում, քան թե աշխատանքային խմբի գործունեությունն է:

2. Հաշվի առնելով Ծրագրի տրանսպորտի բաղադրիչի պատշաճ իրականացման կարևորությունը, հիմնավորվածությունը՝ առաջարկվում է գործողությունների

Ընդունվել է
Նախագծի վերնագիրը
խմբագրվել է:

ծրագրի միջոցառումների բաժնում լրացնել հետևյալ գործողությունը. «Ավտոմոբիլային տրանսպորտի և ներհամայնքային տրանսպորտի բնագավառների միջազգային և ՀՀ ներպետական օրենսդրության ինստիտուցիոնալ և իրավակիրառական վերլուծության» մշակում, դերակատարներ (կատարողներ) սահմանելով՝ Ծրագրի իրավական հարցերով և տրանսպորտի հարցերով փորձագետներին:

3. Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ծրագիրը իրականացվում է Եվրոպական Միության ֆինանսավորմամբ, ինչպես նաև նկատի ունենալով Հայաստանի Հանրապետության կողմից ստանձնած միջազգային իրավունքից բխող պարտավորությունները, առաջարկվում է գործողությունների ծրագրի միջոցառումների բաժնում լրացնել հետևյալ գործողությունը. «Իրականացնել իրավական և իրավահամեմատական վերլուծություն՝ Հայաստան-ԵՄ «Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի» CEPA-ի վերաբերյալ»: Առաջարկվում է հիմնական դերակատար սահմանել Ծրագրի իրավական հարցերով փորձագետին:

Ընդունվել է մասնակի:
Նախագծի գործողությունների ծրագրի միջոցառումների բաժինը լրացվել է «Ներհամայնքային տրանսպորտի բնագավառը կանոնակարգող ՀՀ ներպետական և միջազգային օրենսդրության և իրավակիրառական պրակտիկայի վերլուծություն ու համապատասխան առաջարկությունների ներկայացում միջոցառմամբ, իսկ կատարող սահմանելու վերաբերյալ առաջարկությունը կքննարկվի աշխատանքային խմբում:

Ընդունվել է մասնակի
Նախագծի գործողությունների ծրագրի միջոցառումների բաժինը լրացվել է «Ներհամայնքային տրանսպորտի բնագավառը կանոնակարգող ՀՀ ներպետական և միջազգային օրենսդրության և իրավակիրառական պրակտիկայի վերլուծություն ու համապատասխան առաջարկությունների ներկայացում» միջոցառմամբ:

<p>4. Փաստաթղթի միջոցառումների ծրագիր բաժնում, չկան սահմանված ենթադրյալ դերակատարները: Առաջարկվում է միջոցառումների անվանումներից և ենթադրյալ ժամկետներից գատ, առանձին սյունակով նախանշել ենթադրյալ հնարավոր դերակատարներին: Այն հնարավորություն կընձեռի առավել տեսանելի դարձնել գործողությունների կատարման շրջանակները՝ առավելապես պատասխանատուների նախանշման համատեքստում:</p> <p>5. Հաշվի առնելով Փորձագետի կողմից մշակված փաստաթղթում արված հիմնարար վերլուծությունները, ռազմավարական մոտեցումները, արդյունքահեն եզրահանգումներն և առաջարկությունները, առաջարկվում է փաստաթղթի «Ակնկալվող արդյունքը» վերտառությամբ բաժինը լրամշակել, փորձ անելով դրանից վերև գտնվող բաժիններում տեղ գտած առաջարկությունների հաշվին «հարստացնելու» այն:</p> <p>Փորձագետի կողմից մշակված փաստաթուղթը լիովին համապատասխանում է ինստիտուցիոնալ բնույթի փաստաթղթերի մշակման կիրառելի չափորոշիչներին, դրանից ենթադրվող արդյունքները հնարավոր կլինի ոչ միայն գույքագրել, այլև գնահատել: Վերը մեջբերված թվով 5 առաջարկությունները, որևէ կերպ չեն նսեմացնում Փորձագետի կողմից մշակված փաստաթղթի նշանակությունն ու կարևորությունը, հակառակը՝ դրանք միտված են փաստաթուղթն առավել համապարփակ դարձնելուն և Ծրագրի տրանսպորտային բաղադրիչի իրականացումն առավել արդյունավետ իրականացնելուն:</p>	<p>Առաջարկը կքննարկվի աշխատանքային խմբում:</p> <p>Ընդունվել է Նախագծի «Ակնկալվող արդյունքը» բաժինը լրամշակել է:</p>
<p>ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, թվայնացման վարչություն՝</p> <p>Անի Պապիկյան</p>	<p>30.11.2021թ.</p>

Գործողությունների ծրագրի նախագծի վերաբերյալ առաջարկություններ ու դիտողություններ չունեն:		
Լոռու մարզի զարգացման ծրագրերի, զբոսաշրջության և վերլուծության բաժնի պետ Հասմիկ Մկրտչյան		30.11.2021թ.
<p>1. «կլանման կետ» տերմինը արդյոք ճիշտ է օգտագործվել:</p> <p>2. կարելի է դիտարկել փոխադրավարծի մեխանիզմ, օրինակ եթե ուղևորը նույն տրանսպորտով տեղաշարժվում է 1.5-2կմ –ից ավելի ճանապարհավարձը 50 դրամով ավելի լինի, կամ եթե որևէ թաղամաս տրանսպորտային միջոցի շահագործումը աննպատակահարմար է և տվյալ թաղամասը բնակելի է, մի գուցե փոխադրավարձը մյուս ուղղությունների համեմատ լինի 50 դրամով ավելին: Նպատակը քաղաքի ծայրամասեր և քիչ բնակեցված թաղամասերում քաղաքային տրանսպորտի հասանելիության ապահովումն է:</p>		<p>Ուղևորների «կլանման» և «կուտակման» կետեր ընդունված է օգտագործել բնակավայրերում այն հատվածների համար, որտեղ առկա է կայուն ուղևորահոսք: Տերմինը կիրառվում է տրանսպորտի բնագավառում:</p> <p>Երթուղում փոխադրավարձը սահմանվում է ելնելով երթուղու ձևավորման համար իրականացված և շահագործական ծախսերի հարաբերակցությունը տվյալ երթուղում առկա ուղևորահոսքին: Ըստ «Ավտոմոբիլային տրանսպորտի մասին» ՀՀ օրենքի այն ներհամայնքային երթուղիներում, որտեղ փոխադրումները իրականացվում են համայնքի կողմից՝ տվյալ երթուղիների փոխադրավարձը սահմանում է համայնքի ավագանին:</p>

3. սահմանել նաև վարորդների աշխատանքի ընդունման կարգ և չափորոշիչներ:

Կարծում եմ, որ ներկայացված առաջարկությունը անհրաժեշտ է առավել խորությամբ քննարկել տոմսային համակարգի ներդրման և փոխադրավարձի սահմանման փուլերում:

Կանոնավոր ուղևորափոխադրումներում ներգրավված վարորդներին ներկայացվող պահանջները սահմանված են «Ավտոմոբիլային տրանսպորտի մասին», «Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» ՀՀ օրենքներով, ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքով, ինչպես նաև այլ օրենսդրական ակտերով:

Միջոցառումների ծրագրի 1-ին կետով սահմանված «Ներհամայնքային տրանսպորտի բնագավառը կանոնակարգող ՀՀ ներպետական և միջազգային օրենսդրության և իրավակիրառական պրակտիկայի վերլուծություն ու համապատասխան առաջարկությունների ներկայացում» միջոցառման

<p>4. ինչպես նաև վերանորոգված կամ հիմնանորոգված ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցների շահագործման անվտանգության և երկարաժամկետությունն ապահովելու համար</p>	<p>շրջանակներում կներկայացվի համապատասխան առաջարկություն:</p> <p>Կարծում ենք, որ հարցը արդիական է, հաշվի առնելով, որ համայնքային ճանապարհները համայնքի տրանսպորտային ենթակառուցվածքների կարևոր բաղադրիչ է և հանդիսանում է տրանսպորտային համակարգի անբաժանելի մաս, սակայն ճանապարհաշինությունը առանձին ճյուղ է և Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված չէ ճանապարհաշինության վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում:</p>
<p>5. պետք է դիտարկել նաև որ Վանաձոր համայնքին խոշորացման արդյունքում պետք է միավորվեն 3 գյուղական բնակավայրեր, ուստի միջբնակավայրային ուղևորափոխադրումը պետք է ներառել այս գործընթացում:</p>	<p>Միջոցառումների ծրագիրը մշակված է Գյումրի և Վանաձոր համայնքների ներհամայնքային երթուղային ցանցերի համար: Ներհամայնքային ասելով հասկանում ենք համայնքի ամբողջ տարածքը, համապատասխանաբար համայնքի տարածքում գտնվող գյուղական բնակավայրերը</p>

	ներառվում են ներհամայնքային երթուղային ցանցում:
6. արդյունքներից է նաև համայնքներում թաղամասերի և բնակավայրերի միջև հասանելիության ապահովում, կանոնավոր ուղևորափոխադրումների իրականացում քիչ բնակեցված թաղամասերում:	Ընդունվել է: «Ակնկալվող արդյունքը» բաժինը խմբագրվել է՝ «ուղևորափոխադրումները դարձնել հասանելի համայնքի տարբեր թաղամասերի և բնակավայրերի միջև՝ ներառյալ ոչ խիտ բնակեցված թաղամասերը» դրույթով,
7. ցանկալի է նաև քարտեզների մշակում:	Գյումրի և Վանաձոր համայնքների բնակիչների (ուղևորների) համար ներհամայնքային կանոնավոր երթուղիների քարտեզների մշակում նախատեսված է միջոցառումների ծրագրի 6-րդ կետի 2րդ ենթակետով՝ ներհամայնքային երթուղային ցանցերի էլեկտրոնային հավելվածների (ինտերակտիվ քարտեզներ) ներդնում: